

4 мей №
апрель, 1935г.

КАПКАН

Ёненерү

Сак хута „Капкан“ журна вэл төрөссөмөх
пролетариле сатирин оргавё пулса танине ёнен-
термешкён панә.
„Капкан“ журналән, хөрүлө социалисәм строи-
телстви ёсне чармантарақан мён пур йурәхсәр
элементсемпе керешсе, классәр социалисәмла об-
шчествә тавас ёсён җивёч орудийё пулса тамала.
Рабочисене, колхозниксене тата мён пур ёссынви-
сене аһа сак задачсене партие рабочи клас
хушнә пенех җивёч туса пыма, пуләшеа тамә
ыйтатпәр.

Рис. Свирнев.

- Мёншён ку ёненерү айне пёр сын та ал пусман.
— Чудак! Ара „Капкан“ 10 сул хушшинче җивёч ёслесе пыни
ун җинчен ал пумасарах ёненерет.

Пушламеш кунсене асанса пёр-ик сәмах

(„Капкән“ 10 сул тулгарнә йатпа)

Чавашсен тәп хулинче — Шупашкарта, Канаш урамәнче, „Канаш“ хаҗат сүртәнче—чысла ашшә-амеш киләнче—1925 султа санталак суркувне йенне суланнә вәхәтра суралчә вәл. Унан таван амәшә „Канаш“ хаҗат, таван ашшә „Чувашский край“ хаҗат пулчәс. Вәл ашшә-амешән виҗсәмеш ачи пулса суралчә, Асларах пичешә—унан „Түнтерлешсем“ йатла „пёрене“ хаҗачә, йәмәкә „Хёрлә сәнә“ йатлаччә. „Хёрлә сәнә“ йатли ырасла тумланаччә. „Түнтерлешсем“ те „Хёрлә сәнә“ та нумайах пурәнмарәс, чирләрех суралнә пирки чирпех пётрәс. Ку вара, виҗсәмешә, „Капкән“ тени ашшә-амешне савантармалах үссе паттарланса пичә...

„Есә сапла пулчә“... тесе пуслаттамәр вара епәр ёлөк чухне, хаҗатра ёсleme вёреннә вәхәтсенче...

„Канаш“ хаҗат редактәрән пёчөк пүлөмәнче тәнче курман тётәм йаванса тәрайт. „Канаш“ сыравсисем чөлөмпе те, чөркесе те табак паклаттарасчә. Иван Мучин мән пуҗә кәвак тётәм ашшәнче Агәл шывә синчи бакен пек йаранса тәрайт. „Канаш“ редактәрә саварәнчен акшар сунтарнә сёртен тухна пек тётәм сөкленет. Алендей чыхана-чыхана сырайт. Хума Сөменә таран шухәшра ларайт. Лашман пуҗә тётөмре тётре синчи радио антенни пек пёрре куранса, тепре пытанса тәрайт. Пүлөмре хөрү каласу пырайт:

Ив. Мучи. Мән унта каласса тамали пур? Йышанас та каларса та йарас.

Лашман. Кәлариччен йатне тупас пулайт-ха.

Золотав. „Хёскөчә“ тесе калас мар-и?

Алендей. Ха! Тупнә вәл йат. „Сәпата“, тесе калас.

Ив. Мучи. „Шёшлө аври“ тесе калама май килместе?

Хума С. „Карапәл“ тесе калас пулайт аңа.

Гордейёв сторәж. „Турчәка“ тесе йат парас мар-и? Кәмака уменче вәл йаланах кирлө пулакан йапала.

Йалкор. „Чөрөп“ тесен аван пулмаст-и?

Көрет Джава Платунё.

Золотав. Акә тупса параканни ситрө...

Тем чухлө шутласан та ку каласура сөнөрен

кәларма шутланә кулаш журналё вәлди йат тупаймасчә.

Лашман. Капла май пулмаст пул... Малтан материалёсене хатёрлер мар-и? Кайрантарах йатне те тупәпәр.

Кулаш журналё вәлди сырнә сёртенех Иван Мучипе Лашман пёр харәсах чүречерен урампа Шупашкарти палла сунарә И. Шевле ула капкәнә йатса пынине курачсә. Харәсах:

— Тупрам!—тесе кәшкәрсә йарасчә те сәмкисене сапса пёр-пёрин сине пәхасчә. Унтан:

— „Капкән“, „Капкән“,—тесе чупса кёресчә иккешә те редактәр патне.

— Мәнле?

— „Кап-кән“!

— Пулчә! Йачә „Капкән“ пулайт. Кулаксене, йумәсене, пупсене, жуликсене тытма йачә пит ыранла пулайт-ха...

Тепёр самантран кулаш журналөн йачә „Капкән“ йачөпех Обкомра та сирөппенчә...

Саттур та маттур сирөппенсе пичә „Капкән“.

Малтанхи кунсенчех „Капкән“ ләссине Ваҗанкка поет васкаса килсе ситрө. Спритун Шәпчәк сәнәсене таварсах тытәнчә ёсleme. Джава пичче сөмөрме пусларә „Капкән“ урла тәшмансене. Йалавин пичә... Етмен ёсleme пусларә. Художник В. Филиппав сәрлама тытәнчә мән пур усал тәнчине хәрәмпа. Хайхи хускалса кайрә ёс, тытса чарма та сук! Иван Мучи журналән канма пөлми ёслөв-си пулчә.

Мән чухлө хәйамата, төрлөрен мура, төрлөрен сүп сапа хөстөрсө илсе тәкмарө пул хәйән малтанхи кунөсенчех „Капкән“.

Кунсүлө унан пархатарла пулчә. „Капкән“ чаваш ёссыннин сывах тусә пулса тәчә. Ун тавра пиншер капкәнсә—йалкорсем тәрса тухрәс. „Капкән“ тәшмана сөмөрекөн йавәр артилери пулчә.

Вунә сул тулгарнә „Капкән“ тата ун „хуҗи“—Иван Мучи чечекленсе тәракан пултарулахра тәрасчә. Салам, „Капкән“ ёсне тәвакансене!

Ватә „капкәнсә“ Хура Ура.

Мучийе

П. Хусанкай

Кулар, Мучи: пур тешмөшсен
Йулашкинчен-төлешкинчен,
Кулар мән пур ёмөтсёртен,
Кулар сүт хөвелтен писен
Муртайнә ыйах чаптинчен,
Кахалсенчен, пуррине „сук“
Төкен шанми куҗлахсенчен;

Кулар—чөр пурнәса хәш чух
Күленчөк шыв тәвакантан.

Кулар мән пур кив-кирёкрен,
Тәр йухәма пәнтәхтаран
Йах-йах пәтранчәк лөкөрен.

Кулар совет чикки синчен
Төлленекен тәшмансенчен!
Кулар та—сивөчлер хөсө
Сатирә йөвөр сивөчә.
Историре йулашкинчен—
Епир кулмашкән тивөслә!

Иван Мучи

„Капкән“ суралнӑ кун

Сӑр айӑнчен чакаласа кӑларнӑ йапаласем, архивсенче тупнӑ метрикан хучӑсем тӑрӑх, „Капкӑн“ 1925 сӑлта, мартӑн 16-мӑш кунӑнче суралса тухнӑ. Вӑл кун ӑна ирхинче 9 сехетре, рабочисемпе хресченсен ирӑкӑне пийелесе (чӑркесе) „Канаш“ хаҫат варринче ырттарнӑ: пӑччен тухса утса кайма унӑн вӑй-хал пулман.

Ача суралнӑ йатпа ашшӑ-амӑшӑсем килӑш пӑтти, йусманне туман, ача чӑкӑчӑ чӑкӑмен, пуҫламан чӑкӑтна, пуҫламан ҫӑкӑрпа: ачана ырлӑх-сывлӑх пар, кунлӑ-сӑллӑ ту, ӑраскаллӑ тивлетлӑ ту, тесе кӑршисене чӑнсе, йашка-ҫӑкӑр ҫимен, мӑншӑн тесеҫ ача ашшӑ-амӑшӑсем тӑшмӑшлӑ ҫынсем пулман. (Йӑвӑҫҫинчен улми айкака ӑкмест. Тӑшмӑшсене ӑненмен пирки ачи те хӑйӑн малтанхи пуҫӑмӑнчех (номӑрӑнче) „Турӑ саккунӑпе“ йатлӑ тӑшмӑшсемпе хирӑҫекен калӑв каласа панӑ).

Ачана пийелесе „Канаш“ хаҫат варринче ырттарсан, Шупашкар пуштин ҫилсунатлӑ лаҫисем пынӑ та, ӑна ҫав ҫӑршывра пураканан еҫҫыннисем йатлӑ халӑх патне илсе кайнӑ. Еҫҫыннисем „Канаша“ тытнӑ та, „Канаш“ варринче ырткан ачана курнӑ. Еҫҫынни тенӑ халӑха, ачи култарма тытнӑ. Еҫҫыннисем кулнӑ, кулнӑ, кулса тӑраннӑ хыҫҫӑн ачана сывлӑх сунса ҫывӑрма ыртнӑ. Ҫапла иртнӑ тин суралнӑ ачан тӑнчере пураннӑ пирвайхи кунӑ.

„Капкӑн“ суралнӑ ҫӑршыв

„Капкӑн“ суралнӑ ҫӑршыв географийӑ сӑллен-сулах улшӑнса пынӑ пирки, ӑна тӑплӑн ҫырса парас пулсан, ӑлӑкхине те, халӑхине те кӑтартса ҫырмала, ҫавӑнпа пирӑн пӑр страница кӑмели статйа вӑрама кайасран, ҫӑршыв географи ҫинчен ҫырма-ҫарах хӑварас тесе шухӑшларӑмӑр. Ыт ахалтен ҫакна анчах каласа хӑварас терӑмӑр:

„Капкӑн“ суралнӑ ҫӑршыв историлӑ паллӑ ыранта ларат: вӑл ыранта ӑлӑк Макара кӑтӑҫӑ пӑрусене кӑтсе ҫӑренӑ, халӑ социалистмӑ строитӑлстви сарӑлса кайнӑ. Атмосферӑ ӑраснах аван пулнӑ пирки, социалистмӑ строитӑлствипе пӑрлех социалистмӑла ӑмӑртупа ударничӑства тенӑ ҫӑнӑ йышши ӑсен-пулан пит нумай ӑссе кайса хӑватланнӑҫӑмӑн хӑватланса пырат. Партипе правитӑлства пӑхса пынипе, колхозсем вӑйлӑн ӑссе тӑрекленсе кайнӑ. Халӑх дохочӑ те, еҫҫыннисем тӑрӑшса шӑварса пынипе, пит хӑвӑрт ӑссе пырат. Вӑл ҫӑршыври

ӑсен-пулансем ытти йут (чикӑн леш йенчи) ҫӑрсем ҫинче ӑссе пулакансенчен ҫакӑнпа уйӑрӑлса тӑрӑҫӑ: еҫҫынниче йурахлаҫсем, совет климӑчӑ лайӑх пирки, халиччен етем историнче пулман хӑвӑртлӑхсемпе ӑсеҫҫӑ, ҫумкуракӑсем (капиталистмӑ йулашкийӑсем теҫҫӑ вӑсене унта) ҫав хӑвӑртлӑхсемпех хӑрса пӑтсех пыраҫҫӑ.

„Капкӑн“ суралнӑ ҫӑршыв ҫинчен нумайрах пӑлес текен совет ҫӑршывӑнчи вулакансемпе чикӑн леш йенчи вулакансем хӑйсене кирлӑ справкӑсене ҫӑнӑ индустри строикисенче, совхозсемпе колхозсенче тата 1917—1935 сӑлсенче тухнӑ совет хаҫат-журнальсенче тупма пултараҫҫӑ.

Пирӑн „Капкӑн“ 10 сӑл хушшинче тытнӑ чӑрчунсем

„Капкӑн“ тытнӑ чӑрчунсем чи нумаййисем—икӑ ураллисем. Виҫӑ ураллисем (туйаллисем) те, йумӑҫ пӑхса ларнӑ вӑхӑтра, иртнӑ сӑлсенче чылай „Капкӑна“ ҫакланкаланӑ. Ерех хӑвачӑпе хӑватланса тӑватӑ урапа ҫӑрекенсем те, килӑсене тавӑраннӑ чухне, ӑлӑк те, халӑ те „Капкӑна“ пит нумай кӑрсе ӑккеленӑ. Тытнӑ чӑрчунсене зоологи саккунӑпе уйӑра-уйӑра класификацилесене тухнӑ хыҫҫӑн, „Капкӑн“ тытнӑ чӑрчунсем ҫакӑн йышшисем нумайраххи палӑрчӑ:

Бӑрократсемпе волокитчиксем. Вӑсем тумтирӑсене справкӑсенчен, отношенисенчен ҫӑлесе тунӑ, ӑҫӑсем исхӑдӑшчи журналсен хуплашкисене тумали хытӑ хутран тунӑ, чунне — чернитан, пуҫ мимине—ҫилӑмпе гумирабикрен, чӑрине—чултан, хӑлхисене—рак хуранӑнчен тунӑ. Чӑлхи ыранне „ыран кил“ текен аппарат лартса йанӑ.

Кулаксем. „Капкӑна“ чи нумай ҫакланнӑ, революци пулачченхи Раҫҫейран йулнӑ расна йышши етемсем. Вӑсем ҫинчен „Крокодилӑн“ советла енциклопединче ӑнлантарса панӑ. „Крокодилпа“ ӑмӑртас мар тесе (ӑмӑртма кӑна ҫыраканӑн пӑччен хал ҫитес ҫук) ун ҫинчен кунта ҫырмапӑр. Пӑлес текенсем вӑл енциклопедийе тупса вулачӑр. Кунта епӑр, Крокодил “ калани ҫумне ҫакна кӑна хушса каласшӑн: чухӑнсемпе вӑтам хресченсем каланӑ тӑрӑх, ӑлӑк кулакӑн кушаки те пулӑ тытнӑ, автанӑ те ҫамарта тувӑ, йытти те тилӑ тытнӑ, анчах халӑ унӑн кушаки пур та—пулӑ тытаймасӑ, автанӑ те ҫамарта тӑваймасӑ (ҫамарта заготовитӑлӑсене хӑй каланӑ тӑрӑх, чӑххи те унӑн ҫамарта тума манса кайнӑ), йытти пур та (Подкулачник йатли), анчах

М ѣ с н и к о в ъ к е р ч ё к ё

Хутран тунă етем

тилѣ кѣна мар, чухѣнсемпе вѣтамсене те ѣлѣххи
пек тытаймасѣ.

Пупсем—айяр аравенчен. Җилхисем вәсен хура,
тура, шура, тимёр-кавак. Тәранасса тутла паша-
лусемпе, ашсемпе, икерчәсемпе, чах җамартисемпе
тата патша вәхачә килес әмәтсемпе тәранса пурә-
нассә. Вәсем чиркү тесе йат панә хайсен тетелә-
сене пур иртсе сүрекенсене те астарса кәртме
тәрашассә. Пәр-пәр шаһна җаклансан, вара аһна пә-
тәмпех әмсе йулассә.

Рвачсем тевисем — уборнайа кайса ларнай-
шан та кассаран укса илешен. Аллисем аха-
чухне ыtti сынан алли пекех, ёсленешен укса
ыйтна чухне—5 метър та 8 сантиметър тършше
варамланса кайассе. Куёсем, апат симерсе пулин
те, пит выса.

Прогул тавакансем. Прогул въл икѣ тѣрлѣ пу-
лат: сълтавлѣ тата сълтавсърри. Сълтавлѣ тени
хѣй йенчен тата висѣ тѣрли пулат: Научно-меди-
цинский прогул, комиссионный прогул, станук
умѣнчи прогул. Научно-медицинский—хѣй 5 сълхи
тѣве йе ўссе сѣтнѣ буйвол пекех сывѣ пулин те,
етем пѣлми тѣрлѣ майсемпе усѣ курса тухтъртан
(бўлетен) сѣклатса ѣслеме тухмачни. Комиссион-
ный прогул въл—сѣмахран, савѣт уборнайѣпе усѣ
курассине рационализацилес тѣлѣшне комиссѣ
туса, ѣс вѣхѣтѣнче: сѣк комиссире ѣслетѣй-ха, тесе
сўрени пулат. Станук умѣнчи прогул тума 65 пус-
парса илнѣ „Дели“ пирус кирлѣ, тата кўршѣлѣ ста-
нук умѣнче ѣслекен каласма йуратакан сын кирлѣ.

Кахалсем—ёслеме ай-ук тесе калаттаракан, кёсел шиме сётел хушшине пуриччен малтан кёртселартакан чир. Сăнёсене хура хăмасем шинче курма

пулаѣ. Хӕлхисем социалисӕм строитӕлстин музы-
кине итлеме ӕркенеццӕ. Халӕх пултарулахе кахалпа
ӕулхав ӕинчен ӕапла каласа параѣ: кахалпа ӕул-
хав, уйсенче ӕынсем ударла ӕсленӕ вӕхатра, улма
ӕавӕс аине керсе ыртна, тет те, ӕултен улма та-
талса ӕкне, тет. ӕулхавӕ: ма ӕавара ӕкмерӕ-ши?—
терӕ, тет. Кахалӕ: ӕна та калама ӕркенмест, терӕ
тет. Кахалсем, шултра ылаӕх усрама „вай ӕитер-
мен“ пирки, вӕт-шак ылаӕхсем усраса пуранаццӕ,
самахран: пыйтасем, пӕрӕасем, хӕнкӕла-тарахансем,
тата ытти те. Кахалсемпе керешес профилактика
меслечӕсенчен—колхозсен ӕенӕ уставне кӕартма
пулаѣ.

Суракансем — кашни учреждение предприя-
тиснех сурмали савӑт-сапасем темӑшешер ларӑшӑ
пулин те, ӑста кирлӗ унта сурса сывлӑша йӑе-
текен етем ӑрӑвӑсем. Театӑрта кӑрӑш сыннин
ботинки ӑине сурашӑ, собранисенче уарӑ хамисем
ӑине коллективлӑн сурашӑ, выходной кунсенче
койкӑ ӑине ыртса маччанала сурашӑ. Ҫӑлтӑн панӑ
кӑтартусем ӑине, саккунсем ӑине суракансем те
сахал мар. Пӑр сӑмахпа каласан, ун йышши етем-
сем пӑр пӑятидневкӑ хушшинчи сурчӑксене пӑр
ҫӑре пухса канав тӑрӑх йарсан, пӑрпӑр типӑ ҫан-
талӑклӑ пӑчӑк районӑн ҫӑршывне шӑварса тӑма
та ҫитмеле. Кусене пӑтерме „Сурма йурамасӑ“
тесе ҫыrsa ҫапнӑ плакат пулӑшмасӑ, мӑншӑн те-
сен, вӑсем ун ӑине те сурашӑ. Профилактикаӑ
меслетсенчен ҫакна кӑтартма пултаратпӑр: пирӑн
шухӑшпа вӑсене кашнинех мӑйӑсенчен пӑрер пле-
ватӑлниҫӑ сӑнчӑрпа ҫакса памала. Сурас килсен
ҫавӑнта сурчӑр.

„Капкӑн“ типӑсем

Мйаҫников укерчѣкѣ

Куллен кун ўсёр етем.

Оппортунисам—кулаксенчен йерекен етем чире. Чир паллисем: етем сылтāmала йе сулахайала суланса кайат, хайен сāmсинчен аяаккарахра таракан йапаласене курма пултараймаст, хура йапала вёсен кушне хёрлен куранат, хёрли—хуран, хәрәк таракан пулин те вёсене темише пин тискер кайакай куранат, кашкар—сурәхән (сылтāmрисене) сурәх—кашкарән („сулахайрисене“). Сылтāmрисем—йәвәрләхсене курсан чётресе ўкещә, пётетпёр, кайала чакас! тесе сұхаращә. Чирлисене тәрә шыв сине каларса тәрәтмала тата, ырасла каласан, „на обе теоретические лопатки“ савәрса сәпмала тата колхозсенчи уса сывләша йе йәвәр индустри савәчәсенчи тимёрлә сывләша шәршлаттармала. „Сулахайрисем“ синчен әрасна сырмәпәр, мәншён тесен, „сулахайала“ кайаканнисен те, сылтāmала кайаканнисен те сүлөсем пёрлех—кулак шурләхне илсе пырасщә. Кёрешессине—иккёшёнпе те вирлө кёрешмеле.

Ўсёрсем—четвёрт кёленчисем әшёнче, йе сәра пичкисем әшне кёрсе пуранасщә. Хырамёсене те вёсенне пичкерен тунә, ура тунисемпе ура пёс-

сисене четвёрт кёленчинчен, ирёлсе кайна чёлхисене—пулә вәлчинчен, хупанса пәхакан тёссёр кушёсене—ерех пробкинчен, карт-карт тапман чёрисене—әшаланә чәкәтран йе пуларан, ал пурнисене—вилккәран. Ўсёрсем глобус синчи хәш градуса нумайрах пурәннине турех калама пултараймастпәр, анчах ўсёрсем градуссарах ўсёрлме пултарайманни такамшән та паллә.

Малтан пусланә йёрке тәрәх, малала пирён пусёсем синче сёлөк сунакан вәрәсем, уйәрнә ревизи комиссисем начар ёслөнә ыярәнсенче ўсме йура-такан растратчиксем куш-пуш витёр мар пирки турра куракан тёммөшсем, сёт йамасәр „шурә“ текен, су йамасәр „тутлә“ текен, тәвар йамасәр „каланә“ текен пакәлтисем синчен сырәшәнчә. Анчах сырам мар пулө, мәншён тесен, тепёр стра-ницәна „Радио-Капкән“ представитёлөсем хайсен саламлә сәмахёсене кёртме черет йышәнса тәнә. Кёртер пулө вёсен саламлә сәмахёсене унта. Са-ванпа кунпа хамәрән йубилей йачёпе пама тытәннә справкәсене пётерме тивет.

„Капкән“ йачёпе килнө саламсенчен

Чәваш студенчөсемпе хёрлөармей-цәсен саламө

Тёрлө чечеклө, вакә йәрансемсёр уйхирсем, вәр-мансем, социалисәмла хуләсемпе йалсем урлә епёр, Мускавра пуранакан чәваш студенчөсемпе хёрлөар-мейцәсем, „Капкән“ журнала, вәл хайен никёсне хурса тёрлө йышши „кайәксене“ пёр хёрхенўсёр саклатма пуслани 10 сұл тултарнә йатпала пысәк салам йаратпәр.

Йөплө сәмахсен йөпписене, сўп-сәпсене тирекен сенөкөн йупписене, тимёр шәпәрсен хуллисене та-тах та вичкөнлетме, пирён класләх тасаләхөшөй кёрешессине хәватләран та хәватләй вәйлатса йама пархатарлә кун-сұлпа иксёлми телейлөх сө-нетпёр.

Мускаври чәваш студенчөсемпе хёрлөармейцәсем хушнipe: Митта Петөрө, Ваф. Тоймак, Ст. Йуханка.

Салам сана, аслә йубиләри!

Саламлатәп сана, „Капкәнәм“.
Саламлатәп пётём чөререн.
Савәннипе сана ыталатәп.
Ыталатәп ыталас килнөрен!

Акә есө вунә сұл тултаратән.
Вунә сұл хушши кёске вәхәт мар!
Сахал мар есө мана култартән.
Малашне татах та култар!

Пёр куләш, пёр куләш кәна вәл сахал.
Мөн чухлө тухнә пул сән витёр кахал.
Вөрентсе, хөртсе вёсене сын турән.
Ёслөсщә, тет, хәл вёсем колхозра матурән.

Тавтапус, тесе санах тав тәвасщә.
Илемлө йурасем сән синчен йурласщә.

Кёслөсчө кёвөлет сән синчен сөн кёвө.
Йуратсах итлет сәмрәк пионерө.

Йурататәп еп сана, йурататәп.
Йуратсах та сәк сәвва сәвәлатәп.
Анчах... Сурсах вәрсаф мөн Хапәс пупө:
„Пётерчө,—тет шуйтан—Шәпчәк Сөпритунө“.

Ёскө әшне путнәччө Мухмәр Йемелйән.
Хәл вәл асәнат мухтаса йалан:
„Ех сав—Шәпчәк Сөпритунөске“,
Пәрахтарчө вөт мана вәл ёске“.

Сура-сурах вәрсаф Пуян Йакурө:
„Шуйтан пушне хәсан тура курө!
Кәтараттәм пөрре епө әна,
Пётерчө вөт вәл мана „Капкәнра“!

Сук. Пётереймө текех вәл мана.
Лапәстаттәр, лапәстаттәр урнә тәмана.
Еп вәйлә, еп паттәр, еп маттур.
Хамран та вәйли ман „Капкән“ пур!

Аслә сұл сунатәп сана „Капкән“ тус!
Пысәк утәмсемпе малала та есө йарса пус.
Сав сунәмах пултәр сана та Капкәнсә,
„Капкән“ йөтөрлекен йөтөрсчө—Иван мучи!

Саламларәм сана, „Капкәнәм“!
Саламларәм пётём чөререн.
Савәннипе сана ыталатәп.
Ыталатәп ыталас килнөрен!

С. Шәпчәк.

Йурагнә „Капкән“

Хисеплө „Капкән“, епё сакә сырура, сан пата, санән менелник йачёпе йанә пёчөк сырура сакна сөс сырса пёлтересшён. Чи малтанах епё Шетмё ачи. Кётус, кёлмёс, Тихән арәмён шёвөрё. Сапла калаччөс мана пёчөккө чух революциччен. Ун чухнехи пурнаса аса илме те йавар. Шатәк, сёрёк, кивё, сивё, высә сәмахсем пулнә вёсем пирён. Кулаччөс пирёnten йалта йатларах сынсем. Кусне хёссе, шёвөр пурнипе тёллесе катартса касса сайса кулаччөс пирёnten. Епёр ун чухне кулма пёлмен. Пирён кулашё те кушывёлөччө. Пыра лараччө, йёртереччө.

Анчах иртрөс вёл кунсем. Акә ёнтё 18 сұл сине карё епёр кулма тытәни. Пире кулма вёрентес ёсре есё, йурагнә „Капкән“, сахал мар пирён хушара ёслерён. Есё вән 10 сұл хушшинчи ёсунта сахал мар хура сәхансене—пурсене, усламсәсене, тухатмаш, йумас, кулак, подкулачнөк, оппортунис, шовинис, контрреволюционер, чиновник, бандит, вара-хурах, лодар, рвач, суйа ударник, кахал тата ытгисене те савән йевёрлисене сахал мар есё, „Капкән“, хёстерсе, пёсертсе, йёплө сәмах саттарса пырсене лартса, лактарса, антәхтарса, хастарса кавакартса ёртсе йарса сәва шатәкиеле пёерён пёерёнех асатрән. Ун пек сийенлө хурт-капшанкәсене хлө те пёерён пёерёнех есё тәп туса пыратән. Анчах вёсем татах пур-ха, малашне татах хытә кёрешмеле

Хисеплө „Капкән“! Халё епёр те кулатпәр. Касса кайса, вархырам хытса лариччен савар тулли кулатпәр. Акә тёлсөх, кёркунне, ытларикуи, Шетмёри лодар Йехрем тырпула валеснө чух 8 ёсқуншён 2 пәт та 17 кёренке тыра илиние курсан, Савукән 78 сұла ситнө шәлсәр амәшө:—Ара, Йехём, шуйтан, урам тарәх ан кайах ку михёпе, сана тыра йәтса кайниие курсан йалйыш кулса вилө, епё карчак пулин те 30 пәт илетөп, тесе кәшкәрчө. Хай чәтайманнипе куленое ларса вархырамне тытса кулаф. Сапла ёнтё хисеплө „Капкән“ кулма вёрентрён есё пире. Малала тата аталан, йышлан. Менелник йачёпе пысак салам сана!

Сүпенккә Илли.

Есё вунә сұл тултарниие хисеп туса, пирён те пёер сәмах калас килет.

Епёр, радио фронтёнке ёслекенсем, санән мух-тавлә ёсүсемпе хавхаланса, чәваш ефирне те „Капкәнсәр“ хаварас мар терёмёр. Пирён ёс түрре тухрө, „Радио-Капкәна“ хисеплекенсем кулен-кун йыш-лаланса пырассө, вёсен хушшинче сакланакансем те сахал мар.

„Улми йавәссинчен аякка үкмест“, тенё авал-хисем. Сак сәмаха астуса, пирён, сана пула сұ-ралнәскерсем, сапла кәна каламала: санән ёсү—пирён ёс пулө, санән йәлу—пирён йәлана кёрө.

Паттар кунсұл, вёсёмсёр ёмёр сунатпәр сана!

Иван Мучин радиори шәллө—Артиван Мучи, тата „Капкәннә“ радиори полпред—Лашман.

Р. С. Саламлама пуш аләпах килнө тесе калас-ран, санән вәлҗи, „Капкән“, пёр пёчөксөс кучче-нес илсе килтёмёр. Сигмест пулсан—ситерён, ыт-лашшине касарән. Акә вёл:

(„Лаша мурёсем!“)

ЛАША МУРЁСЕМ

Артиван Мучи.

Сехет шаккаф,
Вәхәт шәваф.
Сөр савраңаф, савраңаф.
Кун тавраңаф, тавраңаф...
Сурхи хёвелён—выҗасси,
Хайар сив хёлён—кайасси.
Аван-и, сәмрәк суркунне!
Сана колхозник йуратаф,
Сурхи хаваслә ёсқунне
Куллен тетраф сине картаф.
Кёрлет ёс шавё йал тулли.
Машин сассийё,
Хёр кулли.
Бригадә
Вәрләх тасатаф,
Бригадә
Тислөк кәларат.
Ак кирлө пулнә минерал—
Бригадә станцәна кайаф.
Ак кирлө пулнә пёр хуралт—
Бригадә пурине пураф.
Йе акә тимрөс ләссинче
Шаккас, йусаф кун кәсиччен.
Аван-и, лайәх суркунне!
Сана бригадә йуратаф.
Куллен хаваслә хәватне
Бригадә хәпартаф.
Сурхи хастарлә ёс кунне
Бригадә вәскатаф.

— „Чәнах та сапла!“ тейёсө колхозниксем. — „Епёр сұракиие хәтөрленсе, сәвна-сәвна турәмәр“, тейёсө. Анчах мён калёс-ши Йетёрне районёнци Хучашсем, Сёрпү районёнци Кукша йалёсем, тата Ишлей районёнци Варпуссем?

Хёвел пәхәт,
Хёвел хёртет.
Пур чөр-чун хёпёртет.
Асран кайми „аки сухи“
Куллен кун хётёртет.
Аста вёсен хуйхи-суйхи,
Аста вёсемшён суркунне?
Асран кайми „аки-сухи“
Килмест вёсен асне.

Сак асәннә колхозсен сұракиие хәтөрленес тёлёшпе „вуниккёрен пёри ситмест“. Тен сакә висё пёр таван: Хучаш, Варпус, тата Кукша пирён сәмах сене хирёс сиксе тарёс те тилёрсе кайса, „факт, давай факт!“ тесе кәшкәрсә пәрахёс.—Чимёр, чимёр, ан вәскәр! Фактран татәк тәмастпәр.

Каләр—халё, йулташсем,
Мёнле сирён лашәрсем?
Ашак тесен—ашак мар,
Тёве тесен—тёве мар.
Каллө-маллө суләнса
Урлә-пирлө пускалас.
Лупас синчи уләма
Унтан кунтан турткалас.
Мёншён?
Правленире Варпуссен
Гайков йатлә кайәк пур.
Сын сисиччен-тәвиччен
Вёссе кёрсе пүлмене,
Пайтах утсем симиине
Кишөкленө сакә мур.
Хучашсем те аптраман,—
Вёсем сынран йуласси!
Кутсәр-пуссәр силтәман
Урам-сұрам тустарса,

Йара панә катаччи!
 Амәртмала кустарса,
 Пәр шәл сәлә хәварми
 Туса илнә сәварни!
 Йәлтах урәх Кукшара.
 Кусем пит йәваш вара.
 Суракийә ситнә чух
 Сәварнийә тәвас сук,
 Никсан колхоз пурләхне
 Вәртән ытса сутас сук.
 Анчах темшән утсене
 Кукшасем те сав-савых
 Йәтса тәратаç час-часых?
 Мәншән?
 Ударниксен ут шухәш,
 Кукшасенән мән шухәш?
 Мән пур ути-сәллине
 Силленә мән сил сине.
 Хусан хусах шухәш тәк:
 Пүлме тәпә йәпәштәк.

Акә тата тепәр факт,
 Кулмали те пур пәртак.

Анчах шүтпе мар кунта! Сәрпү районәнчи „Хәрлө
 Перекоп“ колхозра лашасен сәлли улам кәләпе арпа-
 шәннә. Сав сәлле тасатмасәрах утсене парасә. Йал
 сыннисем каланә тәрәх, колхоз пусләхә Митро-
 фанәв улам кәлне утсемшән усәлә тесе шутлаҭ.

Апла пулсан пирән Митрофанова сакән пек ка-
 наш парасси сех:

Итле-ха, Митрахван,
 Колхозән хуши!
 Улам кәл ашчике усәлә пулсан,—
 Ху си!

Саплаччә ёнтә асәннә колхозсенче суракине ха-
 тәрленнә вәхәтра. Халә те сапла тесе епәр шут-
 ласшән мар, унтанпа вәхәт нумай иртрә—Атәл та
 тапранчә, упа та хәй йәннинчен тухрә, ака та пу-
 ланчә. Хучашсем, Кукша йаләсем, Варпуссем, ака
 мәнле тәватәр, лашәрсем мәнле, хәвәр йепле—
 пелтерә!

Л а ч а к а р а

Хәвел тарса питанипе сак сүтә тумтирлө кан-
 тарла хура каҗа парәнчә. Хура каҗа аллинчә сүт-
 сәнталак власә. Вәл сәршыва сыхлама часовоҗа
 тәратрә уйәха. Пеләт сине сакса тухрә сәлтәр
 йәтлә хуарсем, хура сивиттипе витрә сәр питне.

Сак вәхәтрах... пусләха шәварасси те пусланчә
 хәрсе. Шәваракансем: Йекур Чернов, Иван Семе-
 нәв (спекулаци уләпәсем), Йекур Павләв, Сергей
 Соколов (кулак йәтлә ик уралә кашкәрсем), Ив.
 Степанәв, И. Павләв, Ил. Григорийев (сутпа айәп-
 ланса тарса сүрекән кайәксем). Кашнин аллинчәх
 ерех. Пусларәс Петәре шәварма. Хәрәс чәлхесем.
 Семселес. Ак, Петәр патнеле тайкаланса пыраç
 хайхисем. Унан коммунис йәтне йәтакан кәлетки-
 не аллисем сине лартаçсә. Унтан пусласәсә ывәт-
 ма. Петәре футбол ыранне сиктерсе:

— Урра!

Урра!..—тесе сүхәраçсә.

Петәр тәләнәт. Ерех варинки пек тутисем усә-
 ласә. Унтан сәмахсем туха-туха үкәсә.

— Йулташсем, еп футбол штолө. Валейтболла
 ывәтәтәр-и манпа? Еп нихсан та футбол пулас
 сук... футбол пек саврашка та мар.

— Сук. Хисеплесе урра сәклетпәр сана, Петр
 Иванч!

— Есә—пирән чәре.

— Ес пусләхра чух аптратпәр-и вара?

— Лайәх документ хәл кәсәра.

— Хе-хе-хе!—йанрарәс сассисем.

— Ситет. Ывәнтәм ёнтә сывләшра вәссе. Ан-
 тарәр. Аш хыпма пусларә, шуйтан!—терә Петәр.
 Вәл каллех сәтел хушшинчә. Каллех ерех йухат
 хыраме.

— Хе-хе-хе!..—кулкаларәс тутисем,—хәвәртрах
 тултарәр пичкене. Ессем пур ман. Васккәтәп. Вот
 сире приказ.

— Мәнле пичкене? Аста пичәки?—хәраса чуп-
 каласә шәварма пынисем.

— Ак ку мәнскер,—терә Петәр шампаланнә хы-
 раме кәп-кәп-кәп тутарса,—ку ерех пичәки мар-и?
 Сахал шәнаҗаҭ-и кунта?

Лешсем итләсә. Ударлән тытәнчәс есе. Часах
 тулчә Петәрән „пичәки“. Чухлайман. Ытларах йанә.

Шәнаҗайманни сирпәнчә калла. Фонтан пек пәрәхрә
 сәвар.

— Йулташсем, ытларах тултарнә, чорт!

— Тәнә сүхалчә хушин.

— Сәварне питәрес. Пәкәлас!..

— Сайа ан кайтәр ерех...

— Ха-ха-ха!

— Шәпрах, кулма йураҭ-и? Илтсен куҗсәл кә-
 ларсах култарә ак.

— Чәнах, шәпрах тәрас,—терәс чейисем.

Шәпланчәс. Пәр Петәр сәмси анчах, ши-ши! пу-
 йәп-ши! тесе шәхәркалаҭ. Сәварәнчен саплах ерех
 фонтанә сирпәнәт.

* * *

Чылай мөшәлтетрә Петәр. Шәвәр пүрнисене пә-
 рене сүрәкәсене чик-чике йараҭ. Сәтел йешчәкне
 20—30 хуг уҗса пәхаҭ. Кәмака сине хәпара-хәпара
 кайаҭ. Печәккәскер, кәмакайне те кәрсе кайса хә-
 йән хәсәк куҗсәсемпе 2—3 хутчен темәскере реви-
 зи турә. Унтан сакайнеле чәмрә.

— Ман килес!—терә Чернов пәкә пек аванса..

Киләх!—хирәс чәнчә сакай:

— Мән шыратәр, Петр Иванч?

— Сан вәлҗи хәтәрленәчә... документ...

— Епә аңа ёнерех илсе кайрама... Арәмунтан.

— А укҗа?.. 50 тенкә.

— Укҗа сук сав. Параймастәп.

— „Параймастәп“. Мәншән малтан парәп тесе
 суйран. 8 литр ёстернипех каҗаҭ терән-и? Спеку-
 лант! Халәх сүчә 5 сула тәрмене хупма сутит
 турә хуна. Сәлас тесе Аслә сута касаци пама
 документ туса патәм. Хәл тәлеместән-и чорт!—
 чышкине авәрласа Чернов патнеле ыткәнчә Петәр.

Лешән чышкә кукли сийес килмерә пулмала.

Аләкран кәрәкен сынпа крушени тусах савраҗил
 пек вәстерчә тулала.

— У-у-у!.. Кәтартәп сире, спекулантсенә!.. Ман-
 ран кулма тата. Арәмә те парса йанә, ухма!..

Силли вәренипе хәй умәнчә тәракан пукана тап-
 са сирпәтрә Петәр. Унтан ручкә тытса телеграм-
 ма сүрчә:

Вулакансен представителӗсем:—Чӑвашсен пролетарилӗ сатирӑн
„Капкӑн“ ҫыруҫисене, пролетариле-

Органё, большевикла самокритикан хёспашалё пулса тйракан
колхозла пысак хёрёллё салам!

Камсем вёсем 10-ш 11-мёш страницара ўкерсе панă ғынсем

(Йурагса панă характеристикă)

1. Иван Мучи—хай ытлашши ватах мар пулин те, хёрсем умёнге „мучи“ тесе чённошён ғыленме пёлмен ғын. „Капкăнра“ журнал суралнăранпах ёслет, анчах хай суралнăранпах „Капкăнра“ ёслемеле пулманшăн чылай ўпкелешни палăрат. Йубилей кунне сухаљне РОКК парикмахёрскине кайса хыртарса килнё хысёан, хайён ухата хатёрёсене тасатса, су сёрсе йалкăшаканах туса хучё.

2. Шăпчăк—кёлетки ғыне пăхсан, никам та шăпчăк тесе калас сук, саванпа та хăш чухне „Капкăнра“ „Спритун Бабай“ тесе ал пусат. Шăпчăкла йурласах социалисам строителствине йурахсар кайăксене астарса, „Капкăна“ кёртсе пырат. Килти вутă сурмалли пуртти, хайраман пирки, пит майа, чёлхи вара хайрамасăрах пит сивёч.

3. Иалавин—тути-сăварё час-часах кулкалаť пулин те, хайралахё нумай: бўрократсене хёрхенмест Граждăн вёрсинче Иван Мучипе пёр бригадара пулнă, халё те „Капкăн“ бригадинче пёрлех ёс-лесё. „Капкăн“ кантурёнчен илнё гонорарсене кёнекесем илсех пётерет.

4. Вақанкка—ватă капкăнсăсен общёствин членё. Хайне вёчёрсенче час-часах курагпăр. Тата Тутаркас районёнге „Капкăн акара“ хаёат кăларса сўренине куртамар. Вăл сан ғынчен те хайар памфлет, те ыра некролог ғырса парассине малтанах пёлсе тама хён. Чăваш литературинче вăл хай те, унăн маң купасё те ыраң йышанса йулассине епёр пурте пёлетпёр.

5. Макарав—„Капкăнра“ чи пирвайхи ўкерчёкё 1928 сўлта август уйăхёнге сапаннă. Ун чухне те вăл Макарав йатлаччё, халё те Макарав йатла, ўлем те Макарав йатпах, тёрлёрён йурахсар ғын-

сене нумай ўкерсе памахуашлаť.

6. Алакёр—пёр вăхăтра „Капкăна“ панă фелйетонсем айне „Симёс хырам“ тесе ал пусса пынă пули те, хырамё унăн нихăсан та симёс пулман. „Кахал“ комедийе хайён пурнăсёнчен илсе ғырман. Аслă Патёрйел районёнге „Капкăн ырма“ хаёат кăларса сўренё чухне „Капкăн“ столовайёнге чылай „йулташсене“ бесплатнă йёплё сăмах ситёрнё.

7. Сверчков—хушаматне чăвашла кусарсан „шăрчăк“ пулаť. Апла пулин те, „Капкăн“ редакцийё тума закас панă ўкерчёксене ним турткаланса тамасăрах туса парат.

8. Етмен—1927—28-мёш сўлсенче халё те хăш чухне, киревсёр ёс-сен патшисемпе чылайах вирлён кёрешни ғынчен „Капкăна“ вулакансем пурте пёлесё. Аслă Патёрйел районёнчи „Шмидт“ колхоз членё, унпа пёрлех ватă капкăнсăсен общёствин членё.

9. Филиппав В.—вунă сўл хушшинче темисё дин ғынна сăрласа хаёат-журналсем ғыне ўкерсе вулакансене кăтаргнă, хайне пёрремёш хут кăна ўкерсе журналăн вулаканёсене кăтаргатпăр. Пулă тата мулкач тыгма йуратаť. Пулли те, мулкачи те кёмен чухне, „Капкăн“ вальди ўкерчёксем нумайрах туса парат. „Камака“ сăмаха „комоко“ тет, саванпа апа „Капкăн“ вальди сатирала калавсемпе фелйетонсем сўртармагпăр, ўкерчёксем сёс тутаратпăр.

10. Аттай—пăру хўрисем ғынчен ғырнисёр пусне растратчиксем ғынчен ғырма йуратаť. „Капкăнра“ сборник кăларас шуах тыгнă вăхăтсенче нумайрах ғырат. 1905 сўлхи революгиччен мёнтувине пёлместпёр, халё Пединститутра вёренет.

11. Еллийёв—„Пёр кун“ йатла комеди нумай куна пыни ғынчен

йалти драмкружоксен репертуарне пăхса тухсан курма пулаť. Чи малтан ғырма „Капкăнран“ пусланăскер, йулашки сўлсенче „Капкăнра“ ғыракан „Йышран уйăралсан“, „Саран ғынге“, „Пёр кун“ *** пулнă, тата Аксу Педтехникумёнге учитёлре пурат.

12. Лашман—ватă капкăнсăсен общёствин членё. „Тётём кётесре“, „Ахăр самана“ вăхăтёнге „Леш хайхисем“, „Манах пулашнине“, „Телейсёр туй“ туса „Тамаша“ *) курни ғынчен унăн произведенийсем тарăх пёлетпёр. Сапан чухне радио йупипех сапат, **) сапман чухне хёрлё улахсенче гимнсем йурласа ларат.

13. Сўпенкке—сўсё унăн кăтра.—Кăтра ғынтан сўхрам сўраған тар, тесе саван ғынчен каланă ёнтё Шетме тарăхёнчи (Трак р.) „Капкăна“ лекнё етемён йатне йатса сўрекен упатесем.

14. Туртуш—туртаť уш вăл та „Капкăнăн“ хуранё ашне йама симёссем. Ав „Капкăнăн“ ситес номёрё вальди пёр йапала туртса килсе панă та.

Мйасников—тёреклё линисемлё рисункăсен тата бўрократсене сапса аса кёртмели сивё шывсен автарё.

Калай—сăнё кунта кёреймен, мёншён тесен, вăл пит вăтанакан ача. Вăтаннă пирки хайён фелйетонёсем айне те пёр сапалли „К“ кăна лартса йарат.

Агакăвпа Митта Петёрё—ку картина ўкернё чухне Мускавра пулнă, саванпа кёреймесёр йулсё.

Кунта кăтаргнă автарсемсёр пусне „Капкăн“ журналра Чăваш сёршывёнчи ёссыннисен чылай пысăк пайё сотрудник пулса вирлёнех ёслесе пырат.

*) Лашман ғырнă комедисен йачёсем.

**) Вăл радио комитетра ёслет.

***) Еллийёв ғырнă произведенийсен йачёсем.

6 к у н

Маттур Фађа пит маттур,
Чăнах пултаратăн!
Сўлалакра улт ёскуь—
Йала култаратăн!

— Ађа, Фађа, тыр ырма,
— Сук еп, пыраймагпă.

— Ме ларатăн сулхăнра?
— Ашша чăтаймагпă.

Кахал-найан ғынсене
Кирлё йёплё хулă,
Мухтамала вёсене
Намас хами урла.

Шăпачавсем.

Шăпачаври (Ишлей районё) колхозница Миронăва Фађа иртнё сўлта сулалакёпе те 6 ёскунё кăна туна.

— Аста ыткăнан савтери, Кузма кум?
 — Облигаци тёрёслеме кайас-ха. Йалсоветёнке тёрёслетертём те пёр номер сех лекмен. Муш районра лекмен-ши тата.

Вунпёр йёкёт, вунпёр уйах

— Айтър, айтър кайса пăхар. Упасем пулсан йала йепле килсе ыртчёр? Упасем мар пул...
 Ситрёмёр.
 — Авă ыртаçсё. Чăнах та упасем мар никак.
 — Мёнсем-ши? Мёнсем-ши кусем?
 — Сынсем пулмала. Упасем мар.
 — Сынсем?!
 — Пăхър ара—сынсемех!
 — Уй, чăнах та сынсемех иккен! Питне тир сёленёскерсем!
 — Тирсем? Мёнле тирсем? Сурăх тирёсем-и?
 — Темёскер тирёсем. Сурăх тирех пулмала. Сурăх тирех...
 — Сурăх тирёсем пулсан усса пăхър.
 — Ай, хайхи, пирён сұхалнă комсомолёссем питсене сурăх тирё сёлесе ыртнă тем.
 — Чăнах та савсемех. Леш хайхи сұлталак хушши хайсен комсомолла пичёсене кăртманнисем.
 — Апла пулсан организатёр те кунтах пулёр. Организатёр кирлеччёр. Шырар-ха, кунтах пулёр.
 — Акă пур, пур! Вăл та кунтах!
 — Миçен вёсем?
 — Пёрре, иккё... Вунпёрён!

— Нуккă, камăн сұмра йёпсем пур. Тирсе пăхър-ха айăккисенчен.

— Ы-ы-ы-ы!—сас пачё пёри.

— Татах тирёр, атту вăранаймаçсё пулёр, вёсем йăвър ыйхăлă сынсем.

— Ы-ы-ы! Ыратай, ма тиретёр?—сиксё тăрса ларчёр комсомол сёкретарёр Семенăв.

— Сирён халъ сывărма йурамасй. Колхоз сұркине тухрёр. Сирён сав ёсё хутшăнмала. Йалта укса-тенкёр, аш-какай, сёт-су, сұс-кантър, сұм тата ыттисене пухасси йулса пырай. Есёр, тăмпуçсем, савна сисместёр. Аста ситнёр унта тарса пытанса сывърса сұретёр. Ех, тăмпуçсем!—тесе пётёрчёр йалуполномочённый Ф. Максымав хайён сăмахне.

* * *

Сапла Карикасси (Йетёрне р.) комсомолёссем, вунпёр йёкёт, вунпёр уйах хушши сывърса пурăннă, халёр те вăранса ситеймен-ха.

Ну, комсомолёссем, чърмантартăм, ан сйленёр! Малашне кун пек ан хăтланър!

Кёс. Манттай.

ПРИШИБЕЙЁВ УНТЁР

А. Чехав

— Пришибейёв унтёр-офицер! Сентабёрен 3-мёш кунёнче есёр Жигин уретнике, Аляпав вуласри старшинана, Иефимав сотскийе, Ивановпа Гаврилав поңатойсене, тата вёсемпе пёрле пулна улта хресчене самахпа хартса та, сапса та кўрентернё. Асаннисенчен малтанхи виё сынна есёр вёсем служба ёсне туня чухне кўрентернё. Сире халё сак ёс тарах айапласёё. Хавар айапара йышанатар-и?

Пришибейёв, пёрёнсе ларня сан-питлё унтёр, аллисене салтакла аялала турё тытаё те, харял-татакан сасапа, команда паня пек, каласма пуслат:

— Ваше высокороди, господин мировой сутйе! Апла пулсассан, саккунан пур стаийисем тарах та пур ёсене те пёр-пёринпе сыхатарса атестаци пама салтав пур еппин? Ку ёсре аяпли епёр мар, аяплисем ытгисем пуласёё. Пётём ёс кунта, сўлти патшалах пултяр аяа, вилнё сын вилли пирки тухрё... Пыратяп епё сапла сентабёрен 3-мёш кунёнче хаман Анфиссё арампа лапкаан каяа блогороднай сынсем пек, пахатяп сырма хёрринче тёрлёрён халах ушканё тараё. Мёнле саккунп кунта халах пуханна?—тетёп. Мён пирки? Халаха кётупе сўреме саккунра уйрам йёрке катартса паяан пу ё-ске?.. Сирёлёр!—тесе кашкаратяп... Кяле салавчяр, тесе халаха тёркелеме пуслатяп, Иефимав сотскийе халахсене ёнсечикки пама хушатяп..

— Чараняр-ха, есир вёт уретник те, старастя та мар, халаха хаваласа салатма сирён ёс-им вара валь?

— Ун ёсё мар! Ун ёсё мар!—кетессенчен хресченсен сассисем илтёнесёё.--Вашескороди, валь пире пуранма паяаст. Вунпилёк сўл хушши ёнтё епёр аяа тўссе пуранатяр. Службаран тавараннаранпа асаплантарса пётёрнё ёнтё, халё йалан тухса тарасси сёс йулчё!—кашкарашасёё кетессенчен.

— Чанахах сапла, вашескороди. Пётём йалпа ун сыне жалаба тарататяр. Унпа пёрле пуранма нийепле те май сук. Нихасан та валь пире ирёк паяаст, йалан хайне майла йёркесем тават. Турашсемпе сўренё чухне-и, йе туй таврашёнче-и, йе тата мёнле те пулсан ёсе тухсан-и, валь ситнё ёнтё унта: кашкарашяё, шавлашяё. Пёчёк ачасене халхисене парат, пайатам тейён имёш, темскер хыпса тухса пек хёрарамсем хысхан варттан пахса сўрет. Нумай та пулмаст ак килсем тарах йураём йурламала мар, тата хайя сутмала мар, тесе хушусем парса сўрерё. Йураём йурлама саккунра катартман, тет.

Пришибейёв унтёр сыне свидетёле чённо старастя та калама пусларё.

— Чараняр-ха, хавар самахара есёр калама ёлкёрёр-ха, халё Пришибейёв каластяр... Пришибейёв, каласяр!—тесе пўлчё свидетёл самахне мировой.

— Итлетёп!—терё харялтатса унтёр.—Есир, Ваше высокороди, халаха хавалама ман ёс мар, тесе йалантарса патяр... Ну, ку лайах ёнтё... Аяах та йеркесёрлех тухсан мёнле пулас? Йёркесёрлех тума халаха ирёк паяа йураё-им-ха вара? Халаха ирёк парасси сынчен саккунра аста-ха валь уйраман катартса пани пур? Е? Епё ирёк паяа пултарай-

мастяп. Епё те вёсене хаваламасан, йе тата ыйтмасан, мансар пусне кам тавё вара ку ёсене? Каластак пётём йалёпе те пёр епё сёс йёркесене пёлсе таракани. Ахал сынсене, каластак, ваше высокороди, пёр епё сёс пахса таяа пултаратяп. Пёр епё сёс пур ёсе те аяланма пултаратяп. Епё мужик тавраш мар, епё унтёр-офицер, епё каптенармас пулна, Варшавара штабра служит туня; служба хысхан, хаварах пёлетёр, пожарнайра ёслерём, аяах та сывлых йапах пирки пожарнайран тухса икё сўл хушши класически прогимназире швейцарта служит турам... Пур йёркесене те пёлсе ситнё ёнтё... Мужик валь ахал сын, валь нимте аяланмаст, валь мана паханса тамала; мана пахансассан аяа хайнех уса пулё. Ак аилер-ха, самах-ран, сак ёсе... Хаваласа салататяп епё халаха, пахатяп, шыв хёрринчи хайяр сынче шыва путса вилнё сын вилли выртаё. Мёнле йёрке тарах выртаё-ха сак виле кунта?—тесе ытатяп. Йёрке-и ку? Уретникё мён паха? Мён пирки есё, уретник, виле сынчен пулахсене пёлтерместён?—тетёп. Тен ку ёсре егем хай ирёкёпе шыва сиксе вилнё, тен кунта сёлёр шарши пур? Е? Йе кунта сынна саккунсар йёркепе вёлёрнё-и тен? Жигин уретник епё каланине халхана та чикмест, папироска сёс туртаё. „Мёнле капла есё мана катартма пултаратян? Астан килнё сирён сакан пекскер? Епир хамар ёсе пёлместпёр тесе шуглатяр-им“ тет валь.—„Виле панче ахалех таратян, нимёскер те пахмастан, саванпа та есё ухма!“—т рём епё. „Виле сынчен епё ёнерех становойа пёлтернё“,—тет мана хирёс уретник. „Саккун пуххисен хаш стаий тарах? Шыва кайса, йе саканса вилнисен, тата саван пеккисен ёсёсем тарах становойа мён тавё-ха?—тетёп епё. Ку уголовнай ёс, тата гражданский ёс... тетёп хам. Кунта, тетёп епё, господин следоватёле, тата сутйесене хыпар паяала. Чи малтанах, кунта есё, тетёп хам, акт сырмала, акне господин мировой сутйене йамала. А валь, уретник, снаш, итлет те кулса тараё. Мужиксем те куласёё. Пурте кулчёс, ваше высокороди. Кун пирки епё присаё паяа та пултаратяп. Ак сак та, ак ку та, Жигин хай те кулчё. „Мён шаларсене йёрнё?“—тетёп хам. Уретникё: „Ун пек ёсене мировой сутйе пахма тивёслё мар“—тесе лаплаттарса хучё. Сак самахсене илтсёсён, вёриленсех кайрам...

Пришибейёв каланя сёртен Жигин уретник йенне саваранса тараё те: „Уретник, есё саван пек самахсене каларан вёт“,—тесе ытатяп.

— Каларам, тет лешё.

„Ун пек ёсене мировой сутйе пахма тивёслё мар“, тенё самахсене валь пётём халах умёнче каларё... Ку самахсене пётём халах илтрё... Ваше высокороди, ку самахсене илтсен, каллах калатяп-ха, вёриленсех кайрам, хараса сиксе ўкрём... тепёр хут кала-ха, тетёп хам, сапла-капласкер, сав халх каланя самахсенё!—тетёп. Валь каллах сав самахсене калаё... Епё ун патнеле пыратяп. Господин мировой сутйе сынчен есё мёнле-ха саван пек самахсем калама пултаратян?—тетёп хам. Есё полици сынни полици майла пул, мёнле-ха вара есё саван пек власа хирёс пыратян?—тетёп. Е?—

тетёп. Пёлетён-и есё, тетёп, җаван пек сәмахсем-
шён господин мировой сутйе сана жандарсен кепёр-
иери тытәмне йама пултараѳ, тетёп. „Мировой
сутйе хайне панә ирәкрен иртсе ытлаши нимех
те таваймё ёнтё. Вәл пёчәкрех ёссене җеҗ пәхәт“—
тесе хучё җаван чухне старшини те. Җаплах каласа
хучё кә а. Ку сәмахсене те пурте илтрёҗ... Мён-
леха есё тәпла, тетёп епё, влаҗран мәшкәласа кулма
хайтән?—тетёп. Ну, тетёп хам, манпа пултрех
пул, шүт тавраш ан ту, ёсsem начара тухёҗ тетёп...
Варшавәра служит тунә чухне, тата клаҗически
прогимназире швейцарта служит тунә чухне җаван
пек йураҗсәр сәмахсене илтеттёмччё те тӯрех
урама тухаттәмччё. Жандарма тупаттәм та: „кил-ха
кунта, кавалер“, теттём, вара илтнине пётёмпех
каласа параттәм... А кунта йалта кама калас?
Пётёмпех аптрамала... Хәлҗи хәләх йёркерен тухса
пәхәнми пулни җинчен сухәшласа илтё те кӯренсе
карам, унтаң җиленсе карам, алла сулса йатәм та...
сирён җинчен, ваше высокороди, җаван пек сәмах-
сем калама ан хайтәр тесе, хытә ан пултәр, анчах
төрёс пултәр, тесе хуллен кәна... Старшина хутне
уретник сиксе кечё. Епё уретникне те... Вара кайрё
хыпса пирён ёҗ... Ваше высокороди, пәртак хёрӯ-
леннё җав епё... Анчах пәртак та пулин хёнемесен
йурамасѳ, унсәрән вәл тәна та кёрес җук, тата
хёнемесен җыләх та пулаѳ. Пуринчен ытла ёҗшён...
Каләпәр йёркесёрлөхшён... кирлө.

— Чарәнә-ха! Йёркесёрлөхсем пулассине уйрам
ёҗлө җынсем пәхәҗсё. Ку ёсе уретник те, старәстә
та, сотски те пәхәт, Есёр тата мёнлескер?

— Уретник вәл пурне те пәхса җитереймест,
тата вәл епё пёлнине пёлмест те.

— Анчах әнланәр-ха, вәл ёҗ пёрте сире тивёҗлө
мар.

— Мён калатәр есир? Мёнле-ха вәл ман ёҗ мар?
Тёләнмеле. Җынсем йёркене пәсәҗсё, вәл ман ёҗ
мар, тет. Вара ман вёсене мухтаса пуҗсенчен шәл-
малаччё-им-ха? Вёсем акә: йураҗсем йурлама чараѳ,
тесе ман җине жаләбә парәҗсё... Анчах тёлән кәна
шутласа пәхәр-ха: мён лайәххи пур вара җав йураҗ-
сенче? Мёнле те пулсан ёҗ тәвас ыраңне, вёсем

йурласа лараҗсё... Тата кәҗсенче хайә җутса ларма
йёрке тунә. Җывәрма ыртмала, вёсем кулса калаҗса
лараҗсё... Ун пеккисене епё пурне те җырса хунә.

— Камсене җырса хунә?

— Хай җуттипе ларакансене җырнә.

Пришибейёв унтёр кәҗинчен тасамарланса кайнә
хут татәкё кәлараѳ те, куҗләх тәхәнса вулама
тытәнәѳ.

— Хай җуттипе ларакан хресченсем җаксем пулаҗсё:
Иван Прохорәв, Савва Микифәрәв, Петр Петров,
тата Шустровә салтак арәмё Семен Кисловпа са-
кунсәр мәшәрланса пурәнәѳ. Иван Сверчок тухат-
мәш ёҗепе хәтланаѳ, унан арәмё, Мавра йатләскер,
җёрле йут җын ёнисене сума җӯрет, вәл тукатмәш
карчәкё...

— Җитё! Ураҗ калаҗтармастәп!—сутйе җвидетёл-
сене ыйгма пулаѳ.

Пришибейёв унтёр куҗләхне җамки җине җёклесө
лартаѳ те мировой җине тёләнсе пәхма пулаѳ. Ми-
ровой сутйе ун майлә пулманнинчен тёләнёт вәл
Унан сиксе тухма тәнә куҗёсем йәлтәртәҗсё,
сәмси хёп-хёрлө пулса кайнә. Хай пёрре мировой
җине, тепре җвидетёлсем җине пәхса илө, мировой
мёншён җиленнине те, сут пӯлёмөнчө кётессенче
уҗкелесе калаҗнине те, кулнине те нийепле те
әнланаймасѳ. Пёр уйәха хупса лартмала тәвас,
тесе йышәннәѳ сут пригәвәрне те вәл әнланма пул-
тараймасѳ.

— Мён пирки-ха? Мёнле саккун тәрәх?—тет
чухласа илеймесёр аптәранипе аллисене саркаласа
вәл.

Тёнче улшәннәѳ, җут тёнчере текөх пурәнма җук
ёнтё, тет вәл хайне хай. Төксөм, хуйхәлә шухәш-
сем җавәрса илөҗсё ун пуҗне. Анчах сутран туҗ-
санах, аләк умөнче мужиксем ушкәппа калаҗса та-
нине курсан, хайён пәрахма пултарман йәлли тәрәх
аллисене әйәлала салтакла тӯрөн тытаѳ те хәрәл-
тәтулә җиллес сәсәпа:

— Ех, хәләх! „Сирёлөр! Ушкәппа ан пухәнәр!
Килёрсене саланәр!—тесе кәшкәраѳ.

Җ. Лашман куҗарнә.

Вёҗслөрөҗ

Сосновкә йәлсовечё сүмөнче тухса тәракан „Ма-
лала“ хаҗатән редколлегине Ивановә колхозницә
җакән пек заметкә җырса панә:

„Пирён йалти йалпо прикаҗчөкё Җемйонәв пайшчик-
сене улталама йуратаѳ. Пёрре җапла, епё, тәвар илме
пытәм та, мана 4 кило виҗсө пачё. Уқсине 5 килошён
илчө. Киле тавәрәнсан тәвара виҗсө пәхрәм та, 3 кило
анчах туртрё. Унтаң тата Җемйонәв йаланах лавкана ачи-
сене йертсе килет. Ачисем вара пайшчиксем умөнчөх
конфетсене, премёксене шәши пек сётёрме тытәнаҗсё,
патшаләха тырә сутнә колхозниксемшён килнө велоси-
педа, вәл хайне ваҗдн илчө. Пирён совет влаҗенче ку-
нашкал прикаҗчөк пулмала мар.

Ивановә Нинә.“

Редактәр (Саландайёв), җак заметка илнө те, пёр
минут хушшинчөх җапла туса хунә:

„Пирён йалпо сутуҗсө Җемонәв йулташ, хайён ёҗне
аван илсе пыраѳ, анчах җитмөлөхсем те пур: тәвара
пайшчиксене 5-шер кило парас ыраңне, 4-шар кило
кәна параѳ. Хыпаланса ёҗленипе, җас-җасах вакланә ук-
җана тавәрса пама та манса кайаѳ. Хәл те ачисем пула-

шаҗсё, унсәрән ёлкёрес те җук. Кәҗал пирён йалпо ве-
лосипед туйанчө. Пирён йалпәра ытти йалпосем пурте
пример илмеле.

Ивановә Нинә.“

Заметкәна редактәр хайён помошникне, Йего-
рава (техредактәра) тепёр хут җырса хаҗата кӯрт-
ме хушнә. Ун чух вара заметкә җакән пек пулса
тухнә:

„Пирён йалпо сутуҗсө Җемйонәв аван ёҗлет, анчах вәл
йалпо лавкинчен ытла та инсө пурәнәѳ: 4 йө 5 киломе-
тәр та пулө. Лавкана пынә ачасене вара җас-җасах хват-
терне кайса чөнме лекет. Выручкәна та вәл вәхәтлә парса
пыма манса кайаѳ. Җулла пулсан велосипедла җӯрөччө
те, хәл хөлле, Җемйонәвән коопераци җывәхнерөх ураҗ
хваттер тупмала.

Ивановә Нинә.“

Әнлантәр-и вулакан? Әнланман? Апла пулсан
әнлантарса парар: Саландейёв—Җемйонәвән пуҗани
пулаѳ, Йегорәвё—пултәрө. Әнлантәр-и ёнтё?

Еселе Петёрө.

Радио-мыскара

Йәпәр-йәпәр йуптарса
Кука-мака-пымәпәр.
Түрөх сапла каласа
Чан самаха пусләпәр:

Әсsem хысән ләш кәна
Пәр си канса ларнә чух,
Ырә музәк кәшт кәна
Камән итлес килес сук?

— Сав музәка кам парат?

— Радио!

Тәр-тәр халап йариччен
Клуба кайса лар иккен,—
Аслә самах—пыл та су,
Савәнтара каласу.

— Сав самаха кам калат?

— Радио!

Мускав мөскер уставлат?
Шупашкар мән шухәшла—
Аппаратне пәр кәна,
Итле вара пәр кәна.

Ак мөскер паратә вәл
Төләнтермеш радио.

Анчах сакә ырләха
Чылай сөрте кәләхах
Хәвалассә хурләха.
Савән сәнчен пәр самах
Килчә манән асама.

Пәрре епәр йулташа
Чүк йаләнче пултәмәр.
Пыраттәмәр урампа,—
Пәр мыскара куртәмәр.

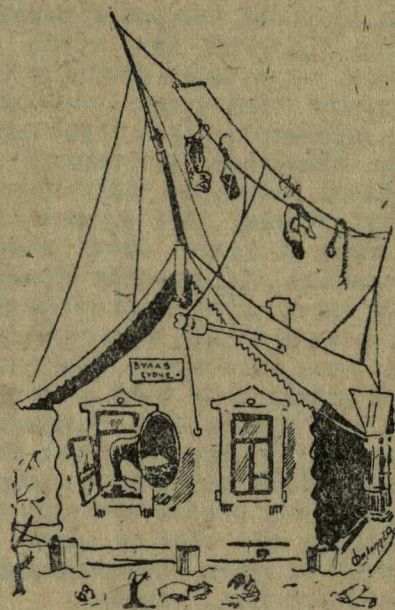
Сүлө, пысәк клуб сәнче
Икә йупа ик йенче.
Кармашәссә сүлеле,
Пәхсан сөлөк үкмеле.

Ак мәнле ларатә вәл
Йал илемә радио!

Унччен-кунчен пулмарә,
Йулташ калтах чышайрә.
— Пәх-ха пәх, тет хай йулташ—
Мән амак ку, мән пәсташ?
Куратән-и?

— Курмастәл.
Лайәхрах пәх, суймастәл...
Хайхи шәмә кусләха
Сәмса сәнчен илтем те,
Курах кайрәм: ак ентә!
Еп кайәксем пул тесе,—
Антен сине ретлесә

Сакнә төрлө хәйямат:
Ик-виç сөтөк сәпата
(Стан пү ситнә тупата!),

Тәлә, пушат саламат,
Вөл-вөл вөсен
Хут сөлен,
Тата тем-тем хәйямат,
Калама та хәйаймасп.

Ак мәнле ларатә вәл,
Йал илемә радио!

Клуб.

Көтөмәр. Куслатпәр:
Төрлө-мөрлө әпәр-тапәр,
Ватә сәнә—хәлтәр-халтәр,
Ухсах-чәлах тенкелсем,
Көвә сәнә картинсем...

Пәр хәрарәм кәптәр-каптәр!
Тутаркаласа сүрет.
— Инке, есәр кам пултәр?
— Кунта епә стурәш, тет.

— Апла пулсан пит аван,
Епәр акә хуларан...
Каласамәрччә сак есәр—
Сә-ши радио көтесә?

— Йурә, йурә... килөрех.
Чәлан уш хам сүмрах.
— Инке, пире чәлан мар,
Радиона усса пар.
— Савәнтах ларатә у
Пирән клубри радио.
Усса пачә чәлана:
Ак тамаша самана!
Пирән умра хусаләх
Пәр йал тутә пулмаләх.
Кунта инкен тем те пур,

Мянтър шартан,
Пусна хур.
Чакат,
Сарсу,
Таварё,
Тул сәнәхё ырсара;
Сётпе тулнә кёленче,
Сар хаймалә кәкшәмсем,
Җакса хунә сысна пуҗ—
Пурте шөкөр, тавтапуҗ!

— Анчах... җта ларатё вәл,
Инке, сирён радио?

Пәхәр, пәхәр, җакантах.
Акә җакә пралкинчен
Сысна тәрат җаканса.
Пустуй ахал лартиччен
Панкисене, хам аспа,
Тытап сётпе хаймапа.

Ак ку хура питлөхё
Чүлмек витме сиплөхлө..
Каласатчө пөлтөрсем..
Анчах җасах пөтерсе
Ана пирён лартаҗҗө.
Ал пыран пөр—пәратчөҗ,
Саплах ватса пәрахрөҗ..
Йешчөкө те халө җук.
Хамәр пәхсах таман чух,
Шәши йәва тунә та,
Чөп кәларнә мөн унта.
Вара епө җаплипех
Кәларса петөм тулала.
Курма килчөҗ кассипех..
Унтан ана пөр ача
Илсе кайрө пулмала,—
— „Мана ку пит кирлө, тет.
Шәнкәрч хәвәл тумала,
Кайәк кунө җитрө“, тет.

Ак мөнле мөн есө,
Радио кетесө!

Вара епөр хирөлсе
Йалсоветне утрәмәр.
Көнчелере хирөҗле
Шәнкәрч хәвәл куртәмәр..
Лачлаттарса суртәмәр.

Шәнкәрч йурра шәратай.
Чөре туртса ыратай..
Ак аҗта ларатё вәл
Пархатарсәр радио!
Артиван Мучи.

Окуркәсем пәрахма

Културлә хулара урамсенче окуркә пәрахмали
савәт-сапасем пулмала. Шупашкарта җук. Җа-
вәнпа та малала пирус туртакансен урам тәрәх
җүренө чухне җакән пек окуркәсем пәрахмали
савәт-сапасем җакса йарса җүремеле пула
пулмала.

— План тәрәх пирён лайәхрах
самәрәлмала.

Пичет кунө йачөпе
„КАПКАН“
илөр җыранса!

Йёплё сәмах

Сурхи кун.

Сурхи кун пит хитре. Суркунне пётём чёрчун саванай.

Хоршевашри (Хёрлө Чутай р.) ёслө сынсем те (йалсовет секретарё, счетовочё, вулав сурт пусләхё) кәрка пек хёрелсе кайсах саванассё. Саван-малах саванмашкән 40 градуслине йша илессё те вәрәм майёсене тәсса салтак йуррисем йурласа йал тәрәх йантратса сүрессё: „Сыва пуләр та пур пуләр, пурте пирешкел ан пуләр“...

„Сирешкел“ пулас марччё. „Капкән“ йубилейё йачёпе тухакан номёрнех кёрсе ўкмеле тивёслө пулас марччё сав.

Нүхреп.

Трак районёнчи Ваңушкассине пытәмәр та, шәрш-ларәмәр-шәршларәмәр, ништа та комсомол организаци шәрши паләрмарё.

Сынсенчен ыйтса пёлнө тәрәх, комсомол организаци пур унта, анчах шәрши паләрмашт. Сур-акине хатёрленнө чухне те, суракинче те, ытти кампанисене иртернө чухне те шәрши паләрмарё. Мёншён-ши апла? Ваңушкасси колхозён кёркунне сёртсе йанә 800 пәт паранкә пек сёрсе кайман-ши вёсем халәха курәнмасәр нүхрепре ларнә чухне. Пирён шухәшпа вёсем нүхрепрех ларассё, урәх сёрте ништа та пулма кирлө мар.

Хулиганләх.

Хулиганләх синчен. Мён тәвас ёнтө? Сәлтәрсем те сүнессё. Чечексем те хай вәхәтөнчех шанаассё. Сүс те вәхәт ситсен тәканай. Сав вәхәтрах хәш-пёр ватә темәсем, мур илесшөсем, пётмессё, чөрө пурәнәссё... Акә!

Сармантейән сар чәххи сар сәмарта тунә, тет, әна шәши хурипе сәпса сёмёрнө, тет, теттёмөр ёлөк, халө Йөпрес вәрманпромхозёнчи Чернореченск вәрман пунктинче ёслекен Хундеров Синахван пёр лаххан сәра-ерех ёссе тултарнә хыс-сән, арәмён сёвө сёлемели машинне кёрст анчах сёклесе сәпса аркатнә, урамра иртсе пыракан пускил арәмён чукувне туртса илсе хапха йупи сүмне сәпса сёмёрнө, күршө сынни чүрече кантәкне машин сёмрөкөле сәпнә та, кантәк пёррр! анчах арканса кайнә, унтан Хирёсси Йөхим патне кәсса чи малтан чүрече кантәкөсене сәпса сирпөентернө, унтан пуртә тытса, питөрнө сөнөк алакне усса кёрсе, пүрттри сынсене „вёлереп“ тесе хәратнә.

Мён курнә, савна сәпса аркатакан Хундеров Синахвана пролетари сучё урлә сәпмала. Тата вәрманта шәпәрләх хурән темён чухлех, хурән шәпәрөпе хуса сирпөетсех кәларас пулат пулө әна вәрман пунктинчи хай ыранёнчен.

Сумкураксен тусё.

— Пёлеттөр-и есөр әста-ши Шашкар тенё мән йал?

— Кам пёлет! Инсөтре пулмала!

Чәнах та инсөтре пулмала, мёншён тесен пар-типе правитёлствән сухапусне уйа кәлармала мар, тесе каланә постановлени вәл йалти йединолич-никсем патне халө те ситеймен. Кәсәл та иккёмөш пйатилеткән виссёмөш сүлөнче те, вәл йалти хәш-пёр йединоличниксем сурхи акана суха пуспөх тухрөс.

Шашкар йединоличникөсөм, сав тери есөр ин-сөтре пурәнәттәр пулин те, „Капкән“ шыраса туп-рө акә сире. Сухапуссене пётөрмесен „сумкурак-сен тусё“ тесе йат паратпәр сире.

Лайәхне лайәх та...

Ишлей районёнчи Сатракассинче ёслө ыранта пурәнма аван, пуринчен ытла вулав сүрчөн пусләхө пулса пурәнма аван. Парне йалкор пёл-тернө тәрәх, унти вулав сүрчөн пусләхө Илийн пёрмайах вулав суртне сәрапа питөрсө усрайт. Ес-укси тенине кашни уйәхрах илет.

Сатракассинче вулав сүрчө пусләхө пулса пур-әнма лайәхне лайәх терөмөр те, анчах вәл йалтан питех инсөх те мар „Капкән“ журнал пурри күрен-терет.

Көпер пирки.

— „Тәвас-тәк тәвас“,—тенө Тутаркас районёнчи Кашмаш йалсовечё. „Тәвас-тәк тәвас“ тенө хыссән көпер вәлди вәрмантан йәвәсөм күрсө килнө. Күрсө килнө хыссән, күрсө килни синчен манса кайнә, манса кайнә хыссән, сав йәвәсөне кама кирлө савә пырса тийе-тийе кайса пётөрнө. Халө Кашмаш йалсовечё көпер вәлди вәрмантан йәвәс-өм күрсө килни синчен манса кайнәранпа икө сүл ситрө.

Йалсоветөнче ёслекенсем, каләр-ха: көпер кир-лө-и сире йө кирлө мар-и? Савән синчен шухәш-ләса пәхма кәштах сире срок паратпәр. Срокө— „Капкән“ май уйәхөнчи номөрө тухаччен.

Пушар пичкисем.

Савалсырми (Сөрпү р.) йалсовечё пушартан хә-рамаст. Пушартан хәраманни сәкәнтан паллә: пу-шар хатөрөсемпе пушар пичкисем әста кирлө унта йәваланса ыртассө.

Савалсырми йалсоветөнче ёслекенсем, ма пушар пичкисене әста кирлө унта йәваланса ыртататәр. Кёркузне темисө пушар пички хәйар йө купәста тәварласа лартнә пулсан, халө нүхрепрен илсе тухса сөме пит аван пулаччө. Пирө пёлтернө тәрәх, си-рөн хушәра сыпкалансем те пур,— вёсем вәлди закуска та сителөклө пулаччө, халө закуска шыраса йөплө сәмах хуранне кёрсе ўксе пит пысәк намәс-курчөс.

Ыйăхрăн тăрсан,
Пит-кусна сусан
Кам-ха тусу сан?

— „Капкăн“.

Ёс патне тухсан,
Кăшт канма лăрсан
Кам савăнтара?

— „Капкăн“.

Хёрлĕ улахра,
Тёрлĕ вайăра
Савăнас пулсан,
Ес мĕскер вулан?

— „Капкăн“.

Ёсри чир-чĕре
Тёрлĕ пųр-сųре
Мĕнпе емеллен?

— „Капкăн“-па!

ХАКĖ: 3 уйăха — — 75 пус.

6 уйăха — 1 т. 50 „

12 уйăха — 3 „ „ „

Уйрăм хакĕ — 25 пус.

Ф. А. П. В. А.

ВӐРӐ: — Хуралҗи тӕлӕксем курса савӕнаӗ пулӗ пӕр-пӕр кӕтӕсре.
Епӕр вӕл вӕхӕтра ӕҗлесе илер.

10 ҢУЛХИ „НАПКАН“ (кӕтмен җӕртен вӕрттан пырса тӕрса): —
Нумаих савӕнайман. Халиччен сан пек вӕрӕсене сахал мар тыт-
каланӕ 10 җул хушшинче.